

KÖZÖS NYILATKOZAT

a felszín alatti vizek védelmében

A 2017. évben immáron harmadszor is az Országgyűlés elé került az a törvénymódosítási javaslat (T/18816), amely 80 méteres mélységig lehetővé tenné a háztartási vízkivételeket szolgáló lakossági kutak mindenféle engedély és bejelentési kötelezettség nélküli építését. A Parlament a javaslatban megfogalmazottakkal már találkozott a 2017. október hó 12-én beterjesztett T/17458 számú törvényjavaslatban. A Magyar Tudományos Akadémia, a hazai egyetemek, továbbá számos szakmai intézmény és szervezet képviselői, valamint az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala is tiltakozott ez ellen a szakmai szempontokat teljességgel mellőző és közép és hosszabb távon súlyos károkkal fenyegető törvényjavaslat ellen. E tiltakozás is hozzájárult ahhoz, hogy a Parlament Igazságügyi Bizottságának javaslatára a T/17458 számú törvényjavaslat-csomagból az engedélyezési és bejelentési kötelezettséget megszüntető rendelkezéseket kihúzták. Mindezek ellenére a 2017. december hó 8-án, T/18816 számon „A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvénynek a vízkivételekkel összefüggő módosításáról” címen benyújtott törvénymódosítási javaslat ismételten a Parlament elé került beterjesztésre.

Mi, a felszín alatti vizekkel foglalkozó szakmai intézmények és szervezetek szükségesnek látjuk, hogy az eddigi önálló vélemények megfogalmazása mellett egy közös, tiltakozó nyilatkozatot adjunk ki, röviden ismertetve mindazokat a veszélyeket, amiket a beterjesztésre került javaslat elfogadása magában rejt.

1. A Kárpát-medence — ezen belül Magyarország — felszín alatti vizei hatalmas, minőségi és mennyiségi értelemben is **összefüggő rendszert** alkotnak. Bár ezek az összefüggések nem triviálisak, szakmai módszerekkel nyomozhatók és kimutathatók. Veszélyük, hogy rejtve is maradhatnak, de késleltetett következményeik tartósságuk miatt annál veszélyesebbek! Gondoljunk csak a Dunántúli-középhegység bányászati vízkiemelésének máig tartó környezeti káira. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy bármiféle beavatkozás a rendszer adott pontján, akár távolabbi részeken is hatást gyakorolhat. Ebben az összefüggő rendszerben felelős vízgazdálkodást folytatni az — állami vagyon részét képező — felszín alatti vizekkel csak a folyamatok és beavatkozások folyamatos nyomon követésével lehetséges. A vízkivételek **mennyiségének** ismerete ennek szerves részét képezi, azt feladni nem lehet.
2. Az előzőekben bemutatott összefüggés és kapcsolat a **vízminőségre** vonatkozóan is érvényes. A felszín alatti vizek elszennyezése a vízminőség nagy kiterjedésben és csak rendkívül költséges módszerekkel kimutatható tönkremenetelét eredményezheti. E vizek teljes körű minőségi rehabilitációjára nincs lehetőség, állapotuk javulása is csak igen nagy költséggel és több évtized alatt érhető el, miközben a vízigények más forrásból való helyettesítésére többnyire nincsen azonnal alkalmazható megoldás.
3. A vízkészletekkel való fenntartható gazdálkodás „A vízgazdálkodásról” szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtv.) által megfogalmazott állami feladat. A benyújtott törvénymódosítási javaslat ezzel szemben gyakorlatilag alkalmas arra, hogy **megszüntesse a vízkészletekkel való felelős gazdálkodást, és felszámolja a vizek korábbiakban biztosított védelmét.** Az adatszolgáltatási kötelezettség megszűnése megfosztja az államot a vizeket érintő tevékenységekről szóló információk egy részétől. Ennek következtében az nem lesz képes felelősséget vállalni azért, hogy egy engedélyben rögzített, vagy az előzetes bejelentés alapján nyilvántartásba vett vízkivételekből kitermelt vízmennyiséget biztosítani tudja.

4. Napjainkban — különösen a kibontakozó vízválság tükrében — már megkérdőjelezhetetlen az az állítás, miszerint a felszín alatti víz **kinccs**, az élet alapja, emberi létezésünk feltétele és egyik leginkább megóvandó értéke. Olyan kincs, aminek értéke egyre nő, ugyanis nem áll korlátlanul rendelkezésre, azaz akár az utánpótlásnál nagyobb mértékben is igénybe vehető, mely akár a készletek trendszerű csökkenéséhez és a kitermelés kényszerű leállításához is vezethet.
5. A vízkivételi művek létesítését engedély és bejelentési kötelezettség nélkül lehetővé tenni érthetetlen meggondolatlanság, több okból kifolyólag is! Az ugyanis a **szakszerűtlen kútkivitelezést** elősegíti, szinte intézményesíti. A szakszerűtlen kivitelezés pedig a felszín alatti vizek minőségét közvetlenül fenyegető súlyos veszélyforrás. Gondoljunk bele, ha az ország kiemelkedő természeti kincsét jelentő felszín alatti vízkészleteket — egy sajtóhoz hasonlóan — ellenőrizetlenül és szakszerűtlenül készített kutakkal kilyuggatjuk, annak a felszín alatti vízkinccs minőségét és mennyiségét érintő következményei beláthatatlanok.
6. Egy **fúrt kút** nem olyan létesítmény, mint egy térszínen emelt épület. Ez utóbbiról, ha kiderül, hogy szakszerűtlen kialakítású, aránylag könnyen javítható, esetleg lebontható, úgy, hogy a beavatkozás egy viszonylag szűk területre irányul. Egy kút szakszerűtlen szerkezete, rossz műszaki állapota rejtve van, és — a felszín alatti víztartó rétegek nagy területi elterjedése és egymással való hidraulikai kapcsolata révén — jelentős nagyságú felszín alatti terek szennyeződését idézheti elő. Ezzel akár későbbi generációk tiszta vízhez való hozzáférését is lehetetlenné tevé. A „rossz” kút fölszámolása körülményes beavatkozás, nem beszélve az elszennyeződött felszín alatti vízkészletek hosszadalmas és rendkívül költséges, maradéktalanul soha el nem végezhető kármentesítési folyamatáról. A felszín alatti vizek szennyeződését megelőzni, jó állapotukat megőrizni csak úgy lehetséges, ha az azok igénybevételét biztosító kutak ellenőrzöttek és szakszerű kialakításúak.
7. Értetlenül állunk az előtt a szándék előtt, hogy 80 méteres talpmélységig a lakossági vízellátó kutak kikerüljenek a hatóságok és általában a vízkészlet-gazdálkodás, vízvédelem látóköréből. A felszín alatti vizek védelmének szükségessége nem köthető ilyen mélységi kritériumokhoz az előzőekben említett összefüggések miatt! Akkor sem, ha napjainkban szinte országos gyakorlat az engedély nélkül folytatott nagyszámú **szakszerűtlen kútépítés**, melyet kútfúrók mindenféle szakirányú végzettség és vállalkozói engedély nélkül végeznek. A kontár kivitelezők által alkalmazott fúróberendezések műszaki biztonságát nem vizsgálják, sokszor életveszélyes munkagépekkel dolgoznak, és az érvényben lévő szakmai, jogi szabályozásokat sem tartják be. A munkákra nem kötnek vállalkozói szerződést és számla, következésképpen adófizetés nélkül, silány anyagok alkalmazásával, garanciális kötelezettséget nem vállalva végzik a kutak építését. Ennek jövőbeni intézményesítése nem lehet célja egy törvényjavaslatnak, márpedig a benyújtott javaslat ezzel a következménnyel járna.
8. A **közüzemi vízszolgáltatókkal** (víziközmű vállalatokkal) szemben jogosan támasztott igény a megfelelő vízminőség biztosítása. Ennek eleget tenni csak akkor lehet, ha ismertek az általuk igénybe vett felszín alatti vízkészlet potenciális veszély-, illetve szennyezőforrásai, beleértve a saját vízműveik környezetében különböző céllal létesített fúrt kutakat is. Egy esetleges vízszennyezés észlelése esetén, hol kezdődjön a kármentesítés, ha a vízműtelepek környezetében akár százszámra létezhetnek olyan ellenőrizetlen és ellenőrizhetetlen kutak, amikről vízjogi engedélyezési és bejelentési kötelezettség hiányában semmiféle információ nem áll majd rendelkezésre?
9. A vízgazdálkodási bírság alóli mentesség a törvényjavaslatban foglalt, **2028. december 31-ig történő meghosszabbítása** arra enged következtetni, hogy a Kormány nem kívánja felszámolni az illegális vízkivételeket. Ezzel szemben még 11 éven keresztül megengedné,

hogy a vízkészletek hasznosításában azok kerüljenek előnybe, akik engedély nélkül, ellenőrizetlenül folytatnak vízkivételt, miközben az éghajlatváltozásból fakadó, ma már hazánkban is tapasztalható hatások, mint például a csapadékhiány és az aszálykockázat növekedése miatt a vízkészlet-gazdálkodás további korszerűsítésére lenne inkább szükség.

10. A törvényjavaslat szerint az **önkormányzatoknak** rendeletben kellene kihirdetni azokat a **területeket**, amelyeken nem szükséges engedélyt kérni. Mivel a felszín alatti víztartó rendszerek háromdimenziós kiterjedésűek, nem állapíthatók meg ilyen térrészek, ahol a felszín alatti vizek védelmét ily módon veszélyeztethetnénk. Arról nem is beszélve, hogy az önkormányzatoknál nincsenek ilyen irányú szaktudással rendelkező emberek, a rendelet felülvizsgálatára, végrehajtására.

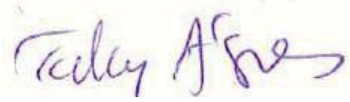

Összességében az a véleményünk, hogy ez a törvénymódosítási javaslat — bármi volt is a benyújtók szándéka — veszélyezteti a felszín alatti vizeket és azok fenntartható hasznosítását. Ellehetetleníti a felszín alatti víztesteknek a Víz Keretirányelv (2000/60/EK) alapján célul kitűzött vízminőségi és mennyiségi javítását, sőt azok elszennyezése irányába hat, továbbá megalapozatlanná teszi a vízkészlet-gazdálkodást. Előre jelezhetően bizonytalan helyzetbe hozza a közüzemi ivóvíz-szolgáltatást és gazdaságilag hátrányos helyzetet teremt a szakszerű kútkivitelezők számára. **A törvénymódosítási javaslat elfogadása ellen ezért a felszín alatti vizekkel foglalkozó valamennyi szakmai szervezet nevében egységesen tiltakozunk.**

Hasznosnak tartanánk, ha az ország ivóvízellátását több mint 95 %-ban biztosító felszín alatti vízkészleteinket közvetlenül és hosszútávon érintő bármilyen jogszabály módosítás előkészítésébe aktívan bevonnák az ezzel foglalkozó szakmai szervezetek és tudományos intézmények képviselőit. A szóban forgó, *T/18816 szám* alatt immáron harmadszor beterjesztett törvénymódosítási javaslat súlyosan veszélyezteti a felszín alatti vízkészletek állapotát és fenntartható hasznosítását, az emberek egészséges vízhez való alkotmányban rögzített hozzájutásának jogát és lehetőségét. **Határozottan kérjük ezért, a törvénymódosítási javaslat visszavonását.**

Kelt Budapesten, 2018. január hó 31-én

KÖZÖS NYILATKOZAT
a felszín alatti vizek védelmében

ALÁÍRÓ SZERVEZETEK, INTÉZMÉNYEK

szervezet	képviselő	aláírás
Felszín Alatti Vizekért Alapítvány	Dr. Lénárt László elnök	
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Víziközmű és Környezetmérnöki Tanszék	Dr. Koncsos László tanszékvezető egyetemi tanár	
Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Földrajz- és Földtudományi Intézet	Mádlné Dr. Szőnyi Judit egyetemi docens	
Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar	Prof. Dr. Szűcs Péter dékán	
Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar Földrajzi és Földtudományi Intézet	Dr. Szanyi János egyetemi adjunktus	
IAH MNT Hidrogeológusok Nemzetközi Szervezete Magyar Nemzeti Tagozata	Tahy Ágnes elnök	
Magyar Hidrológiai Társaság	Dr. Szilávik Lajos elnök	
Magyar Mérnöki Kamara	Nagy Gyula elnök	

MaVíz Magyar Víziközmű Szövetség	Kurdi Viktor elnök	
Magyar Vízkútúrók Egyesülete	Rózsa Attila elnök	
WWF Magyarország Alapítvány	Sipos Katalin igazgató	